Anf. 31 ULLA ANDERSSON (V): Herr talman! Jag yrkar också bifall till reservationerna 1 och 2. Här ligger 300 miljarder och väntar på oss. Det är en dödssäker placering, sa SAF:s dåvarande vd, moderaten Ulf Laurin, då borgarna med Moderaterna i spetsen inledde privatiseringen av skolan i början 90-talet. En dröm skulle uppfyllas. Jag kan se framför mig hur han riktigt gottade sig vid tanken på hur mycket pengar de skulle kunna tjäna, och detta utan att riskera något själva på den kvasimarknad som välfärden utgör.
Ett gigantiskt välfärdsexperiment inleddes, unikt i hela världen. Och de tjänade stora pengar: Miljon efter miljon och miljard efter miljard rullade in. Jag kan tänka mig att det säkert var en och annan kristdemokratisk bolagsägare som stilla utropade halleluja – det regnar manna från skyn! Att bankerna har festat loss vet vi alla, men få vet att det är dubbelt så hög avkastning på att äga en skola som på att äga en bank och att det är tre gånger lönsammare att driva ett äldreboende än att äga en bank. Är detta rimligt? Nej, inte på någon punkt. Tänk er själva att skattebetalarna står för i princip alla kostnader i de privata välfärdsbolagen, och ägarna får oftast betalt i förskott. Skattebetalarna står för driften, reklamen, personalkostnaderna, materialet, lönerna och vinsten, och det är dessutom riskfritt. Folk bryter ben oavsett om det är hög- eller lågkonjunktur, barn behöver utbildning och mormor omsorg, och skattebetalarna är med och bekostar till och med bola-gens uppköp av andra välfärdsbolag. Och borgarna hjälper till. De tar fram tvångslagstiftning som tvingar fram privatiseringar runt om i landet och säljer ut gemensamma välfärdsverksamheter till kraftiga underpriser. Ingen slår väl Stockholms stad, som under ett år sålde ut offentliga välfärdsverksamheter värda 80 miljoner kronor för 3,4 miljoner. Detta stred till och med mot lagstiftningen, men vad gör man inte för sina vänner när de vill tjäna pengar? Välfärdsprofitörerna tjänar, oavsett hur vi mäter, betydligt bättre än aktörer som driver annan privatfinansierad tjänsteverksamhet. Och detta kommer Sverigedemokraterna och borgarna att stå här och försvara i dag. Engelska Skolan, Academedia, Kunskapsskolan, Aleris, Frösunda, Capio och andra välfärdsbolag är guldkalvar gödda med skattemedel. Det är klart att de lobbar hej vilt. De attackerar, hotar, annonserar och skriver. Oj, vad mycket energi och pengar de lägger ned för att få behålla det privilegiet, och det har de nu miljarder anledningar att göra. Lobbyismen och kampanjandet betalas väl dessutom troligen med skattemedel avsedda för välfärden. Kreativiteten är stor när det handlar om hur skattepengar ska komma ägarna till del. Så ser det Sverige ut som Engelska Skolans ägare har kallat för kommunistvälde. Detta är något som de allra flesta upprörs över, även de borgerliga partiernas väljare. Det känns liksom inte riktigt bra att jobba och betala skatt för att pengarna sedan ska gå till lobbyism för vinstjakt i välfärden och till obegränsade vinstuttag. Detta urholkar tilliten till skattesystemet och den generella välfärden och minskar demokratins omfång. Det är därför vi i Vänsterpartiet så länge har drivit på för att få slut på vinstjakten i välfärden. Vi var länge ensamma bland de politiska partierna men hade och har ett stort folkligt stöd i frågan. Numera har fler partier slutit upp, och det är väldigt bra. Men vi kan också konstatera att vi utan Vänsterpartiet inte hade haft en proposition på riksdagens bord i dag.

Herr talman! Sverigedemokraterna är för obegränsade vinstuttag ur välfärden, till och med så mycket att de hellre röstar på Moderaternas motion än på sin egen. Jag har dock aldrig hört en sverigedemokrat förklara varför det är rimligt att skattepengar som skulle gå till mormors omsorg i stället ska få användas till annat, vad som helst. Och det var väl också skattepengar som bekostade vinstlobbyisternas uppvaktning av Sverigedemokraterna för att få dem att byta sida i frågan. Vi kan bara föreställa oss vad som stod uppdukat på det där bordet, för efter det var deras vallöften om att stoppa vinstjakten i skolan borta. Och vad är väl mormors omsorg värd mot vinstlobbyisternas intressen att berika sig på den? Kommers i mormors omsorg var helt okej bara Sverigedemokraterna fick komma in i näringslivets finrum och därmed också närmare Moderaterna. De privata välfärdsbolagen drivs oftast i aktiebolagsform. Det är en bolagsform som enligt aktiebolagslagen har som enda syfte att bereda ägaren vinst. Vinstmålet påverkar på ett fundamentalt sätt bolagets verksamhet, då enbart aktiviteter som är förenliga med vinstintresset bedrivs. Aktiebolagslagen tvingar alltså fram en selektering, där lönsamma kunder ska väljas ut, liksom lönsamma produkter och tekniker. Kommer du på något bra får det inte spridas vidare, för då är det en affärshemlighet. Det som inte faller inom lönsamhetens ram måste i huvudsak väljas bort. Detta vill bolagen inte gärna medge, men kollar vi hur det ser ut ser vi det tydligt. Detta är också något som gör oss fattigare som samhälle. Skolbolagen placerar sig nämligen där barn till välutbildade föräldrar bor och där de förväntar sig att få mer lönsamma barn. Om ett barn förväntas kräva en timme för att nå det uppsatta målet och ett annat barn tio timmar för samma sak väljs det förstnämnda. Sedan konkurrerar de genom att sätta höga betyg, och vi har betygsinflation. Detta är ganska givet, för inte söker någon till en skola där betygen är låga. Det lockar liksom inga nya kunder. När varje elev ger i stort sett samma peng räcker inte pengarna till de elever som har större behov. De får gå i de mindre attraktiva kommunala skolorna, då pengarna som skulle ha gått till deras mer resurskrävande undervisning i stället hamnade som vinst hos ägarna i den privata aktiebolagsskolan med

mer lönsamma elever. Lärartäthet, löner och utbildningsnivå är lägre hos de privata skolbolagen, men klasstorlekarna är större. Betygen är självklart högre – så saluförs den privatiserade skolan. De privata vårdbolagen etablerar sig självklart i socioekonomiskt starka områden, där de väntar sig att de boende har bättre hälsa och söker vård för mindre kostsamma sjukdomar. De som bor i socioekonomiskt utsatta områden, det vill säga de som har sämst hälsa och är sjukast, går till offentliga vårdcentraler. Så styr hälso- och sjukvårdslagen bort från en jämlik och behovsstyrd vård.
Borgarna och vinstlobbyisterna har kritiserat utredningen och den proposition som vi nu debatterar. Detta gör de trots att utredningen är väldigt omfattande med drygt 800 sidor. Den är väl genomarbetad, har involverat olika experter och har beretts ordentligt. När de själva drev igenom privatiseringen av skolan hade de en 20-sidors proposition till underlag, skriven av två personer, bägge moderater. De skulle själva komma att tjäna storkovan på privatiseringen. Det var så viktigt att få tjäna pengar på barnens undervisning att man struntade i all normal beredning. Sedan dess är det många moderater, liberaler och kristdemokrater som har tjänat stora pengar i den skattefinansierade privatiserade välfärden. Många fingrar i syltburken är det. Egenintresset ljuger aldrig. Den proposition vi nu debatterar sätter ett tak för hur stora vinster de kommersiella bolagen får göra och säkrar att pengarna i huvudsak ska gå till den verksam-het de är avsedda för. Med sådana åtgärder kan fler lärare anställas, arbetsvillkoren förbättras, löner höjas, fler med utbildning anställas och personaltätheten och fortbildningen öka. På så sätt kan vi få bättre kvalitet. Skattepengar ska vi vara varsamma med. Skattebetalarna ska ju kunna lita på att pengarna används för avsett ändamål. Det tycker jag att politiker som annars ofta pratar om ansvar för statsfinanserna och anser sig som ansvarsfulla borde inse. Men det där med ansvar för skattebetalarnas pengar verkar faktiskt inte vara högerns paradgren. Att det nu finns ett lagförslag som begränsar vinsterna i välfärden är ett resultat av att Vänsterpartiet har haft detta som krav i förhandlingarna med regeringen. Det har inte varit en enkel resa, men nu är propositionen här, även om motståndet emellanåt varit stort. Att det är bra garanteras inte minst av den höga ton och de pengar som lobbyisterna har lagt ned på att stoppa det. De förstår att om lagförslaget skulle gå igenom är det slut med deras ohemula vinster, och vinstjaktens era i välfärden är förbi. Kvar skulle de bli som är där för verksamhetens egen skull, det vill säga de som ska vara där. Alla fakta – alla oerhörda skandaler, enorma vinstuttag, skattesmitning, segregering, ineffektivitet och ren brottslighet – visar hur fel vi har hamnat när vi har låtit vinstjakten styra. Inte ens mångfalden har ökat. Det finns ett stort folkligt stöd för att begränsa vinstuttagen i välfärden. Många vill även förbjuda vinstuttag helt och hållet. Så ser det ut i majoriteten av befolkningen. Men högern kommer med sin ideologi att rösta för att tillåta obegränsade vinstuttag, och de har tyvärr majoritet i riksdagen. Vi vet dock att det en dag kommer en lagändring på plats. Folket kommer inte att tillåta att skattepengar till välfärden i stället går till att berika ägarna. Till er i högern vill jag därför säga: Ni kanske vinner omröstningen på torsdag, men ni har inte vunnit frågan. Ni har inte folket med er utan långt bakom er. Välfärden är till för oss alla, inte för att ge vinst åt ägare. Frågan om vinster i välfärden handlar om hur vi ser på varandra och på samhället. När vi går till vård-centralen vill vi vara trygga med att vi får vård utifrån våra behov, inte utifrån hur lönsamma vi är. När vi får en behandling ska vi kunna vara säkra på att den ges för att göra oss friska, inte för att den är den mest lönsamma. När våra barn börjar i skolan vill vi att de möts som elever, inte som kunder eller vinstmöjligheter. Mormors omsorg ska bygga på omtanke och kunnande, inte på hur största möjliga vinst kan göras. Där vinsttänkandet styr påverkas våra relationer till varandra. Välfärden ska vara en fristad från sådant. Välfärden är nämligen det finaste vi kan ge till varandra. (Applåder)